

- Розробка механізму ціноутворення на аудит та аудиторські послуги на основі вивчення міжнародного досвіду з цього питання та ін.

Також є можливим, вчити спеціалістів у цій спеціальності на достатньому рівні, дати їм необхідний обсяг знань. Якщо будуть кваліфіковані кадри, то Україна швидко займе своє місце на ринку аудиторської діяльності.

Наша держава розвивається дуже швидко, і розвиток аудиторської діяльності - один з головних аспектів розвитку держави. Ситуація, що склалася в Україні, потребує вирішення проблем, які мають місце у професійній діяльності аудиторів, аудиторських фірм і роблять неможливим успішний розвиток аудиту. Звичайно, не можливо щоб такий напрямок економіки розвивався без проблем, але ці проблеми можливо і потрібно вирішувати. Як можна побачити, проблеми не глобальні і їх можна вирішити.

Література: 1. *Бутинець Ф. Ф.* Аудит : підр. / Ф. Ф. Бутинець. – Житомир : ПП «Рута», 2006. 2. *Ільїна С. Б.* Основи аудиту : навч.-практичний посібник. / С. Б. Ільїна. – К. : Кондор, 2006 Р. 3. *Бондар М. І.* Аудит в АПК: навч. посібник. / М. І. Бондар. – К. : КНЕУ, 2003. 4. *Шевчук О. А.* Аудит в Україні – проблеми та перспективи розвитку [Текст] / О. А. Шевчук, Н.Г. Здирко // Збірник наукових праць кафедри економічного аналізу Тернопільського національного економічного університету . – 2010. – №6. 5. Україна. Аудиторська Палата. Про затвердження плану зовнішніх перевірок систем контролю якості аудиторських фірм та аудиторів на 2010 рік // Аудитор України. – 2010. №1. 6. *Драч В. І.* Наступний крок: забезпечення якості аудиторських послуг [Текст] / В. І. Драч // Аудитор України. – 2009. – №5/6. 7. *Шульман М. К.* Проблеми практичної реалізації принципу незалежності у діяльності аудитора [Текст] / М. К. Шульман // Аудитор України. – 2007. – №14.

УДК 567.6

С.А. МЕХОВИЧ, к.е.н, професор, НТУ «ХП»

Ю.Н. РОЗПУТЬКО, магістр, НТУ «ХП»

ОСОБЛИВОСТІ АУДИТУ ЕФЕКТИВНОСТІ В ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ ТА УКРАЇНІ

Сучасний розвиток сучасного контролю і аудиту активно доповнюється аудитом ефективності, попит на який швидко зростає, що обумовлює актуальність теми. Таке зростання зумовлене обізнаністю про вигоди, які він може принести.

Аудит ефективності — форма контролю, яка спрямована на визначення ефективності використання бюджетних коштів для реалізації запланованих

цілей та встановлення факторів, які цьому перешкоджають. Аудит ефективності здійснюється з метою розроблення обґрунтованих пропозицій щодо підвищення ефективності використання коштів державного та місцевих бюджетів у процесі виконання бюджетних програм.

На сьогодні одним із найважливіших напрямів діяльності вищих органів фінансового контролю розвинених країн світу є аудит ефективності, основною метою якого є визначення соціально-економічного ефекту використання коштів держави, а також розроблення рекомендацій із підвищення результативності, економності й продуктивності використання бюджетних коштів та управління державними фінансовими ресурсами в цілому. Необхідність застосування аудиту ефективності в державному фінансовому контролі для більшості зарубіжних країн пов'язане з переходом у середині ХХ століття на нові моделі формування бюджету і запровадженням «бюджетування, орієнтованого на результат» – системи бюджетного планування, що пов'язує витрати бюджетних коштів з очікуваною віддачею від їх здійснення, з їхньою соціальною та економічною ефективністю.

Незважаючи на базові принципи, в іноземних країнах і досі по-різному трактують поняття аудиту ефективності. Так, у деяких з них використовується термін «аудит» відповідності якості витраченим грошам, в інших – «аудит результативності». У свою чергу, вищі органи фінансового контролю Угорщини та Грузії трактують його як аудит громадянського суспільства і демократичний аудит відповідно [1]. У свою чергу, запровадження аудиту ефективності в діяльності органів фінансового контролю зарубіжних країн зумовило внесення відповідних змін до їхніх організаційних структур. Таким чином, у більшості з них (у Бельгії, Великобританії, Данії, Норвегії, Нідерландах, Швеції) для виконання цієї мети були створені спеціальні відділи з аудиту ефективності. Не менш важливим для розуміння сутності такого аудиту є й те, що в Канаді, США, країнах Західної Європи аудитом ефективності охоплюється лише видаткова частина державного бюджету.

Відповідно до світової практики існують три форми здійснення аудиту

ефективності, зокрема:

- спрощений аудит ефективності – дає відповідь на питання «Чи справляється управлінська система з поставленими завданнями?»;

- традиційний аудит ефективності – дає відповідь на питання «Чи відповідають результати роботи встановленим критеріям (завдання і цілі, плани, принципи, очікувані показники, що може статися)?»;

- розширений аудит ефективності – дає відповідь на питання «Які перешкоди стоять на шляху діяльності належної якості?» [2].

В Україні аудит ефективності поки що не набув належного поширення у системі контролю державних фінансів. Аудит ефективності набув легітимності лише як форма державного контролю після прийняття Бюджетного кодексу України, в якому вперше було застосовано термін «аудит» в контексті бюджетної сфери та зазначено, що на всіх стадіях бюджетної сфери та зазначено, що на всіх стадіях бюджетного процесу здійснюються фінансовий контроль і аудит та оцінка ефективності використання бюджетних коштів. запровадження аудиту ефективності супроводжується складнощами і проблемами. Однією з основних проблем є незавершеність реформи бюджетного процесу. На сьогодні запроваджено лише окремі елементи програмно-цільового методу, а саме: розроблено і впроваджено форми бюджетних запитів, програму класифікації видатків державного бюджету, головними розпорядниками здійснено розподіл бюджетних програм за пріоритетами. Іншою проблемою є відсутність упорядкованої та несуперечливої системи нормативно-правового регулювання державного фінансового контролю і аудиту. Сьогодні в нашій країні діють окремі не пов'язані один з одним нормативно-правові акти, як тою чи іншою мірою стосуються деяких питань застосування аудиту ефективності у державному фінансовому контролі.

Залишається невирішеним питання про те, хто саме повинен займатися цим аудитом, координувати і регулювати його розвиток – тільки Рахункова палата та її територіальні підрозділи в регіонах або органи ДКРС та Державне

казначейство України чи інші органи в системі урядового державного фінансового контролю [3].

Для того щоб аудит ефективності зайняв належне місце в системі державного фінансового контролю в Україні, сприяв би модернізації бюджетного процесу і підвищенню якості державного управління, необхідно дотримання принципових умов для його подальшого розвитку, вирішення існуючих проблем та наближення до найкращої міжнародної практики. Виходячи з наведеного можливі такі пропозиції щодо удосконалення аудиту ефективності, вирішення існуючих проблем та наближення до міжнародної практики:

- потрібно створити адекватну нормативну та методологічну основу для проведення аудита ефективності, зокрема розробити й затвердити єдину концепцію розвитку державного фінансового контролю в Україні;

- внести зміни і доповнення в чинне законодавство, зокрема до Бюджетного кодексу, Закону України «Про Рахункову палату»;

- необхідно розробити з урахуванням найкращої міжнародної практики загальні стандарти професійної етики державних аудиторів і контролерів у сфері державних фінансів.

Список літератури: 1. *І.Ю. Чумакова* Аудит ефективності у державному фінансовому контролі зарубіжних країн // *Фінанси України*. – 2007. – № 8. – С. 137–147. 2. *І.Ю. Чумакова* Аудит ефективності: зарубіжний досвід та українські реалії // *Бухгалтерський облік та аудит*. – 2009. – № 1. – С. 55-62. 3. *Я.І. Лин* Аудит у системі інструментів оцінювання ефективності державного фінансового контролю // *Вісник Університету банківської справи Національного банку України*. – 2011. – № 2. – С. 284-289.